Fortidsminneforeningen

FORTIDSMINNEFORENINGENS FRIVILLIGHETSSTRATEGI 2026-2030

Fortidsminneforeningen er en frivillig organisasjon bygget på engasjementet til mennesker som vil ta vare på vår felles kulturarv. Gjennom frivillig innsats arbeider mennesker over hele landet for å bevare kulturminner og kulturmiljøer, samtidig som de skaper aktivitet i lokalsamfunnene og øker forståelsen for kulturarvens verdi.

Strategien skal styrke og utvikle frivilligheten i Fortidsminneforeningen, og gjøre det enkelt å engasjere seg og bidra. Den skal legge til rette for at flere finner sin plass i foreningen, får mulighet til å lære, dele kunnskap og utvikle seg, og opplever mening, innflytelse, fellesskap og glede gjennom sitt engasjement.

Hva er en frivillighetsstrategi og hvorfor er den viktig?

En frivillighetsstrategi skal være et verktøy som skaper mening og sammenheng i utviklingen av et miljø for frivillig aktivitet. Når vi i denne strategien sier «vi», mener vi både frivillige og ansatte. Vi er ett fellesskap som, med ulike roller og ansvar, arbeider sammen for å realisere Fortidsminneforeningens formål.

Arbeidet med strategien – før, under og etter at den vedtas – skal skape refleksjon og utvikling i foreningen. Det tydeliggjør hvordan frivilligheten, som er grunnlaget for foreningens virksomhet, skal styrkes og utvikles, og bidrar til en felles forståelse av retning, prioriteringer og sammenheng i arbeidet

Frivillighetsstrategien viser hvordan vi skal styrke frivillig engasjement gjennom tre hovedområder:

REKRUTTERING

Flere skal finne veien inn i frivilligheten.

OPPLÆRING OG KOMPETANSE-UTVIKLING

Frivillige skal få støtte til læring, kunnskapsdeling, mestring og utvikling.

ENGASJEMENT OG AKTIV DELTAKELSE

Frivilligheten skal gi rom for engasjement, fellesskap og glede

HVEM ER DE FRIVILLIGE I FORTIDSMINNEFORENINGEN?

Foreningen arbeider i hovedsak gjennom frivilligheten. De frivillige gir foreningen liv, retning og kraft. Frivillighet forstås her som innsats utført av egen fri vilje, uten økonomisk vederlag, til nytte for andre, enten gjennom organisert virksomhet eller direkte overfor andre.

De frivillige i foreningen utgjør en mangfoldig og engasjert gruppe mennesker som bidrar til å realisere foreningens formål. Flertallet av de frivillige er medlemmer, men i tillegg er det mange uten medlemskap som bidrar med frivillig innsats i ulike sammenhenger.
De frivillige representerer ulike aldre, fagmiljøer, kompetanser, erfaringer og interesser.

Frivilligheten er i endring, både i samfunnet generelt og i Fortidsminneforeningen, og preges i økende grad av fleksibilitet, kortere og mer prosjektbasert engasjement. Samtidig motiveres frivillige i større grad av egne interesser, læring og opplevelser, og engasjementet oppstår ofte mer spontant enn tidligere – uten at den samlede innsatsen nødvendigvis er mindre enn før. Parallelt stilles det høyere krav til sikkerhet, kvalitet og etterlevelse av regelverk, noe som forutsetter tydeligere rammer og oppfølging.

Frivillige bidrar på mange ulike måter i foreningen, ut fra eget engasjement, forutsetninger og livssituasjon. Noen er aktive over mange år og tar ansvar for kontinuerlige oppgaver i foreningen, andre bidrar i kortere perioder i prosjektbasert arbeid. Arbeidsfeltene og oppgavene har stor bredde.

Frivillige følger med på utviklingen i lokalsamfunnene, reagerer og stiller krav når kulturminner trues, skriver innlegg og høringsuttalelser og deltar i aksjoner. De arrangerer kurs, skriver fagartikler, står på stands, arbeider med tradisjonshåndverk og bygningsvern, driver restaureringsarbeid på egne og andres kulturminner og tar ansvar som tillitsvalgte. De ivaretar og formidler foreningens museer og eiendommer, de skaper møteplasser og fellesskap – koker kaffe, vedlikeholder uteområder og legger til rette for aktiviteter som gjør kulturarven synlig, levende og tilgjengelig.

Frivilligheten rundt foreningens eiendommer og museumseiendommer er en sentral del av foreningens virksomhet. Her er lokal forankring, medvirkning og ansvar for forvaltning, formidling og aktivitet. Foreningen skal legge til rette for at avdelinger og lokallag kan ta aktivt eierskap innenfor tydelige og trygge rammer.

Gjennom foreningen får frivillige mulighet til å påvirke beslutninger lokalt, regionalt og nasjonalt og bidra til at kulturminner og kulturmiljøer ivaretas for framtidige generasjoner. Sammen skaper frivillige aktivitet og engasjement over hele landet, og samspillet mellom frivillig innsats og organisatorisk støtte er avgjørende for å realisere foreningens mål.

For å videreutvikle dette engasjementet trenger foreningen tydelige rammer og en felles retning. Vi skal gjøre det enklere å finne veien inn i frivilligheten, legge til rette for læring, kunnskapsdeling og utvikling, og skape frivilligmiljøer preget av deltakelse, fellesskap og glede. Det er bakgrunnen for prioriteringene i denne frivillighetsstrategien.

REKRUTTERING

Fortidsminneforeningen skal rekruttere bredt og målrettet, og gjøre det enkelt å gå fra interesse til aktiv deltakelse. Vi skal være tydelige på at vi trenger frivillige, hvilke oppgaver og roller det er behov for, og hvilken forskjell den enkelte kan gjøre.

Frivillige har ulike interesser, erfaringer og muligheter til å bidra. Derfor skal vi tilby ulike innganger til engasjement og arbeide for å nå mennesker i ulike aldersgrupper og fagmiljøer.

Nye frivillige skal få en god start og raskt kunne finne sin plass i foreningen.
Et bærekraftig organisasjonsliv krever også at nye mennesker ønsker å ta ansvar. Vi skal derfor arbeide systematisk med rekruttering av tillitsvalgte og gjøre verv tydelige, håndterbare og attraktive.

Sånn kan vi få det til:

- Synliggjøre konkrete roller, oppgaver og behov, og kommunisere tydelig hvordan man kan bidra
- Invitere aktivt og rekruttere målrettet til ulike former for engasjement
- Arbeide for mangfold og nå ulike aldersgrupper og fagmiljøer
- Gi nye frivillige en god introduksjon og nødvendig støtte til å komme i aktivitet
- Identifisere og oppmuntre nye tillitsvalgte og skape tydelige og forutsigbare rammer for verv
- Synliggjøre fellesskapet, påvirkningsmulighetene og betydningen av den frivillige innsatsen

OPPLÆRING OG KOMPETANSEUTVIKLING

Fortidsminneforeningen skal legge til rette for at frivillige kan lære, utvikle seg og dele kunnskap gjennom sitt engasjement. Frivillige skal få støtte, opplæring og tilgang til verktøy som gir trygghet og mestring i ulike roller og oppgaver. Samtidig skal foreningen være en arena der frivilliges kunnskap og erfaring tas i bruk og deles med andre.

Vi skal legge til rette for kompetansedeling og erfaringsutveksling på tvers av foreningen og styrke kompetansen innen blant annet bygningsvern, organisasjonsarbeid og påvirkning. Tillitsvalgte har en særlig viktig rolle i foreningen og skal få nødvendig opplæring og støtte til å ivareta sine verv. God rolleforståelse og tydelig ansvarsdeling mellom frivillige og ansatte skal samtidig bidra til godt samarbeid og styrke foreningens samlede kapasitet.

Sånn kan vi få det til:

- Gi frivillige nødvendig opplæring og tydelige rammer for roller og oppgaver
- Skape arenaer der frivillige kan dele kunnskap og erfaring og lære av hverandre
- Ta i bruk og synliggjøre kompetansen som finnes blant frivillige i organisasjonen
- Gjøre veiledere, verktøy, materiell og støtte lett tilgjengelig
- Tilby kurs og faglige møteplasser som gir mulighet for videre læring og utvikling
- Gi tillitsvalgte opplæring og støtte til å utvikle seg i sine verv
- Gi frivillige kjennskap til foreningens prinsipper, organisasjon og arbeidsmåter
- Tydeliggjøre roller og ansvar og legge til rette for godt samarbeid mellom frivillige og ansatte

ENGASJEMENT OG AKTIV DELTAKELSE

Frivilligheten skal gi rom for engasjement, fellesskap og glede

Fortidsminneforeningen skal legge til rette for frivilligmiljøer der mennesker kan delta på ulike måter, ta initiativ og ha reell innflytelse. Vi skal møte hverandre med respekt og åpenhet, og legge til rette for at alle blir hørt og kan medvirke. Frivillige skal oppleve at deres engasjement betyr noe, og at de er en del av et fellesskap som arbeider sammen for kulturarven.

Aktivitet skaper engasjement. Vi skal skape møteplasser og aktiviteter som bygger fellesskap og gir rom for både det faglige, det sosiale og gleden ved å få til noe sammen. Vi skal mobilisere rundt vernesaker, arrangementer og aktivitet ved eiendommene, og synliggjøre frivillig innsats og resultater slik at det blir tydelig hva vi får til sammen.

«Engasjementet skal samtidig være mulig å opprettholde over tid. Vi skal legge til rette for ulike nivåer av deltakelse, dele ansvar og være oppmerksomme på belastning. Når lokallag og avdelinger har begrenset kapasitet, skal de så langt som mulig få støtte fra andre deler av organisasjonen.»

Sånn kan vi få det til:

- Invitere frivillige til medvirkning i planlegging og beslutninger
- Gi rom for initiativ og ulike former og nivåer av engasjement
- Sikre nødvendig opplæring og trygge rammer for frivillig arbeid ved eiendommene
- Mobilisere rundt vernesaker, arrangementer og aktivitet ved eiendommene
- Skape arenaer for samarbeid, engasjement og fellesskap
- Synliggjøre frivillig innsats og markere det vi får til sammen
- Forebygge slitasje gjennom deling av ansvar og oppmerksomhet på belastning
- Støtte lag og avdelinger som har begrenset kapasitet

UTVIKLING AV FRIVILLIGHETEN

Frivillighetsstrategien er et styringsverktøy, men også et utviklingsverktøy. Den skal bidra til læring, refleksjon og kontinuerlig forbedring. Strategien må følges opp, evalueres og videreutvikles i takt med foreningens behov og samfunnets utvikling.

Strategien skal følges opp gjennom tiltak og prioriteringer i foreningens planer og budsjetter. Hovedstyret har det overordnede ansvaret for oppfølgingen, i samarbeid med administrasjonen, avdelingene og lokallagene.

Gjennomføringen skal vurderes jevnlig, og strategien skal evalueres før utgangen av strategiperioden.

Erfaringer fra frivillige, avdelinger og lokallag skal brukes til å justere og videreutvikle arbeidet. Slik styrker vi frivilligheten i Fortidsminneforeningen og arbeidet med å ta vare på vår felles kulturarv.